

נסיגת ממשל טראמפ מהמאבק בהתערבות זרה – השלכות אסטרטגיות

דוד סימן-טוב | 6 ביולי, 2025 | גיליון 2006

חזרת דונלד טראמפ לבית הלבן בינואר 2025 בישרה שינויים דרמטיים בהתמודדותה של ארצות הברית עם איומי השפעה והתערבות זרה בממד הדיגיטלי. הממשל נקט צעדים מהירים לפירוק מנגנונים ממשלתיים שהוקמו בשנים קודמות ואשר נועדו להגן על ארצות הברית מפני השפעה זרה עוינת. צעדים אלה – מפיטורי בכירים בשירותי הביטחון עד סגירת צוותים ייעודיים במשרדי ממשל – מעוררים דאגה לגבי יכולת המערב בכלל להתמודד עם מתקפת מידע מצד רוסיה, סין ואיראן, שכן היעדר מאמצי הגנה מכשירים את הקרקע להתפשטות גוברת של קמפיינים זרים להשפעה, שאף עלולים לחולל שינויים במאזן הכוחות הגלובלי. במאמר זה ינתחו צעדי הנסיגה העיקריים שנקט ממשל טראמפ בהקשר המאבק בהתערבות זרה וייסקרו ההשלכות הישירות והעקיפות שלהם על המאבק בדיסאינפורמציה במערב ובישראל.

התערבות זרה ואסטרטגיית-הנגד האמריקנית לאחר 2016

לאחר שנחשפה ההתערבות הרוסית בבחירות לנשיאות 2016, וושינגטון אימצה מדיניות לאומית סדורה להתמודדות עם איום השפעה זרה זדונית. ראשי המודיעין והקונגרס הגדירו אסטרטגיה שתכליתה "להגן על מוסדות דמוקרטיים ועל אמון הציבור; לפתח תמונת פעולה משותפת ולהפחית את היתרון האסימטרי של יריבים". "להגן על תהליכים דמוקרטיים ואמון הציבור על ידי זיהוי, מניעה והרתעה מפני פעולות השפעה זדונית מצד יריבים זרים, מבלי לפגוע בחירויות חוקתיות." "להגן על תהליכים דמוקרטיים ועל אמון הציבור באמצעות זיהוי, מניעה והרתעה של פעולות השפעה זדונית מצד מדינות אויב, מבלי לפגוע בחירויות חוקתיות". ארכיטקטורת המענה התבססה על עבודה בין-סוכנותית, בהובלה ותאום של המועצה לביטחון לאומי ותוך הקמת גופים ייעודיים בקהילת המודיעין, במחלקת המדינה ובמשרד להגנת המולדת, וכן צעדי חקיקה התומכים במדיניות. הצלחת האסטרטגיה באה לידי ביטוי במערכות הבחירות החל משנת 2020 (אשר הוגדרו כ"בחירות המאובטחות בהיסטוריה"), כאשר [בדו"ח מודיעיני](#) שפורסם שנה לאחר מכן נקבע כי ניסיונות להשפיע על הבחירות מבחינה תודעתית אותרו וסוכלו.

פירוק מנגנוני הלחימה האמריקאיים בדיסאינפורמציה

ב-20 בינואר 2025, בעת טקס החתימה על צו 14149, [הצהיר הנשיא](#) טראמפ על סופה של הצנזורה על חופש הביטוי: **"Government censorship of speech is intolerable in a free society"**. האחרון ואשר נשענה על הנחה כי גורמי ממשל פדרליים אינם מוסמכים להכריע אילו תכנים הם אמיתיים או כוזבים. ברקע לכך נטען כי גורמי ממשל הסירו מהרשת תכנים שהועלו על ידי גורמים שמרנים שגרסו שמדובר בדיסאינפורמציה. לאור זאת, נקבע כי כל פעילות פדרלית לניטור, סימון או הסרת תוכן נתפסת כפוליטית וכהפרה של חירויות האזרח וחייבת להיפסק.

אמנם, המהלך נועד למנוע הגבלות על חופש הביטוי בארצות הברית במישור הפנימי, אולם יש לו השלכות דרמטיות על איום ההשפעה הזרה כפי שהוא מוגדר במערב: FIMI - Foreign Information Manipulation and Interference.

כבר בחודשים הראשונים לכהונתו ביצע ממשל טראמפ מהלכים נרחבים לפירוק או החלשת הגופים הפדרליים שנועדו לנטר ולבלום התערבות זרה בממד המידע הדיגיטלי. ביניהם:

- **סגירת כוח המשימה של ה-FBI למאבק בהשפעה זרה:** בפברואר 2025 הורתה התובעת הכללית, פאם בונדי, על פירוק יחידת Foreign Influence Task Force – הצוות הייעודי לחקירת קמפיינים של השפעה ודיסאינפורמציה זרה, כולל התערבות בבחירות. משרד המשפטים נימק את המהלך ברצון "לשחרר משאבים לנושאים דחופים יותר, ולמנוע ניצול לרעה של שיקול הדעת התביעתי". גורמים לשעבר ב-FBI ביקרו את ההחלטה החריפה הזו והשוו אותה ל"הורדת שוטר מהרחוב בעיצומו של גל פשיעה".
- **השעיית פעילות להגנת הבחירות במשרד להגנת המולדת:** במקביל, הבית הלבן צמצם את פעילות צוות המומחים ברשות לאבטחת הסייבר (CISA), שעסקו בהפרכת מידע כוזב ובהגנה על מערכות הבחירות ואנשיו הושמו בחופשה כפויה ולא הורשו להמשיך בעבודתם, זאת למרות שגורמי מודיעין דווחו על אודות [ניסיונות התערבות](#) זרה נרחבים במהלך בחירות 2024.
- **סגירת מרכז הדיסאינפורמציה במחלקת המדינה:** באפריל 2025 אימצה מחלקת המדינה קו של "אפס-מעורבות בתוכן". התהליך החל עוד בדצמבר 2024, כשהמנדט התקציבי של ה-GEC (Global Engagement Center) פקע; מאז פעל המרכז במתכונת מצומצמת. יוזכר כי ה-GEC הוקם בשנת 2016 ונועד לתאם ולבצע מאמצי תקשורת אסטרטגית נגד השפעה זרה רוסית. ב-16 באפריל [הכריז](#) מזכיר המדינה מרקו רוביו על אודות פירוקו הרשמי. בהודעה שפרסם באתר המחלקה הוא טען שהמשרד "בזבז יותר מ-50 מיליון דולר בשנה כדי לצנזר את קולות האמריקנים" והצהיר ש"העם האמריקני אינו זקוק לסוכנות מסתורית שתגן עליו משקרים".
- **פיטורי ראש ה-NSA:** בתחילת אפריל 2025 פיטר הנשיא טראמפ במפתיע את הגנרל שעמד בראש ה-NSA (סוכנות הבטחון הלאומי) ופיקד גם על פיקוד הסייבר של הפנטגון. גנרל טים האף (Tim Haugh), בעל ותק של 33 שנים במודיעין ובמבצעי סייבר וסגניתו הודחו בשל מה שכונה ["חוסר נאמנות לנשיא"](#). יש הרואים בהדחה חלק מקו המדיניות המכרסם בהרתעה וביכולות שנועדו למנוע התערבות זרה וזאת עקב התפקיד שיוחס ל-NSA במאבק בחוות הטרולים הרוסיים.
- **ריכוך אכיפת חוקים נגד השפעה זרה:** מעבר לפירוק הגופים, ממשל טראמפ צמצם כלים משפטיים למאבק בהשפעה זרה. משרד המשפטים החדש הקפיא כמעט לחלוטין את אכיפת חוק רישום סוכנים זרים (FARA), ששימש להעמדה לדין של אזרחים אמריקאים שקיבלו מימון סמוי מממשלות זרות עבור פעילות פוליטית. כמו כן, התוכנית, שתחת ממשל ביידן ניהלה מצוד אחר נכסי אוליגרכים רוסים במסגרת הסנקציות נגד רוסיה, בוטלה בראשית 2025 - מהלך שעורר ביקורת שכן הסיר אמצעי לחץ מעל הקרמלין.

- לצד אלה, מדיניותו החדשה של הנשיא השפיעה גם על חברת Meta, [שהודיעה](#) בתחילת מארס 2025 היא מקפידה עד להודעה חדשה את פרויקט בדיקת העובדות שלה בכל הנודע לתכנים פוליטיים בארצות הברית. דובר החברה הסביר לעיתונות כי המהלך מתיישר עם האווירה הרגולטורית שמנחה הנשיא.

עליית תפקיד החברה האזרחית

הנסיגה הפדרלית מהמאמץ הממוסד נגד דיסאינפורמציה חידדה את תפקידה של החברה האזרחית כנגד מאמצי דיס-אינפורמציה עוינים.

כך למשל, ארגון [Common Cause](#) הרחיב את תכניתו, הכוללת אלפי מתנדבים המפעילים קו דיווח ארצי, מנטרים פניות בוחרים בזמן אמת ומצליבים אותן עם מערך OSINT לאיתור בוטים וחשבונות חשודים. האתר הרשמי של הארגון מגדיר זאת כ"קו ההגנה הקריטי מפני דיכוי הצבעה ומידע כוזב" ומצביע על גידול במספר המתנדבים בארגון, בדגש על תקופת מערכות בחירות.

התארגנות נוספת היא EIP - [Election Integrity Partnership](#) - שהוקמה במטרה לספק תגובה מהירה לדיסאינפורמציה הקשורה לבחירות בארצות הברית. הקואליציה כללה גופי מחקר מובילים (אקדמיה וחברות טכנולוגיה), תחומי הפעילות שלה כוללים זיהוי בזמן אמת של שמועות ותוכן כוזב בנושאי הצבעה, ניתוח נרטיבים והתשתיות שדרךן מופצת הדיסאינפורמציה, הפצת תיקונים ומסרים נגדיים מהימנים לציבור, ותיעוד שיטתי של מפיצי הדיסאינפורמציה ודרכי הפעולה שלהם.

בד בבד, החברה האזרחית כמשמשת חלופה לממשל בדיווח לפלטפורמות המדיה הדיגיטלית על משתמשים ומערכים החשודים כלא-אותנטיים. כך למשל, [Alliance for Securing Democracy](#) היא יוזמה אמריקאית-גרמנית שמטרתה לפתח אסטרטגיות מקיפות להרתעת משטרים אוטוריטריים המנסים לערער דמוקרטיה. אתר הארגון מציע ממשק פתוח לחוקרים (API), שמטרתו לאפשר גילוי מבוזר במקום התרעות ממשלתיות. נתונים החשודים על-ידי הארגון מועברים, בשיתוף מכון רשמי של נאט"ו - [STRATCOM](#), לפלטפורמות הדיגיטליות להסרה.

תגובת האיחוד האירופי

באירופה התפרשה נסיגת ממשל טראמפ ממנגנוני -החשיפה הפדרליים כקריאת השכמה, המצביעה על פער מערכתי בהקשר יכולתו של המערב לזהות מתקפות מידע מצד גורמים אסטרטגיים עוינים ולהתמודד עימן. כך למשל, אירגון בשם EU DisinfoLab (הפועל מבריסל לחשיפת קמפיינים של דיס-אינפורמציה) פרסם קריאה דחופה לאיחוד למלא את החלל כדי למנוע מתקפת השפעה מתואמת. בנוסף פורסמו קולות קוראים להקמת חמ"לים לפיתוח כלים מבוססי AI לאיתור תוכן מניפולטיבי עוין בעתות בחירות.

בפגישת שרי החוץ של נאט"ו, שנערכה באנטליה (15 מאי), [הודיע המזכ"ל](#), מארק רוטה, כי שינוי המדיניות בארצות הברית יחייב הרחבה של מכון המחקר הייעודי, העוסק בין היתר במבצעי השפעה של הארגון בריגה. ואילו גרמניה, צרפת וצ'כיה השיקו את - [European](#)

[Democracy Shield](#) – רשת מודיעין-תוכן, שתשלב מודלים אלגוריתמיים לזיהוי תעמולה ותספק התרעות מוקדמות למדינות החברות. בתוך כך [העלה הפרלמנט האירופי](#) הצעה להרחיב את מערכת Rapid Alert - מנגנון תאום בין-ממשלתי של האיחוד האירופי לשיתוף התרעות על דיסאינפורמציה וקמפיינים של השפעה - כך שתספוג גם נתוני OSINT מארגוני חברה אזרחית אמריקאיים, ובכך תסגור את פער ההתרעה שנפער עם סגירת ה-GEC במחלקת במדינה.

לצירוף מהלכים זה משמעות אסטרטגית כפולה: ברמה הפנימית, האיחוד האירופי מאמץ תפקיד "שומר-סף" ומקשיח את אכיפת הרגולציה האירופאית בתחום המידע (המכונה DSA) - הן כלפי פלטפורמות והן כלפי גופי תקשורת זרים; ברמה הבינלאומית הוא מדגים יכולת להתארגן ללא וושינגטון ומאותת ליריבים כי החזית הדמוקרטית לא נותרת חשופה.

מסקנות ומשמעויות לישראל

למדיניות החדשה של ממשל טראמפ אשר לצמצום הפעילות הממשלתית להגנה מפני התערבות זרה ודיסאינפורמציה, ולשינוי הציפיות מהפלטפורמות לגבי המעורבות הנדרשת מהן, יש השלכות הן על השיח הפנימי בארצות הברית והן על אפשרויות השפעה זרה של מדינות וארגונים אחרים. אף שהשינוי ממוסגר כנרטיב של חופש ביטוי, הוא חושף את הבטן הרכה של ארצות הברית לתקיפות מצד רוסיה, סין או איראן בממד הדיגיטלי ומחליש את ההרתעה שהחלה להיווצר בשנים האחרונות. לשינוי זה השלכות דרמטיות – שעוד מוקדם להעריך אותן - על התמודדות המערב עם השפעה זרה כאיום אסטרטגי, הן נוכח השפעה על מדיניות הפלטפורמות הדיגיטליות, המיישרות קו עם הממשל, והן נוכח התפקיד הייחודי והמוביל של ארצות הברית בראייה גלובלית.

את החלל שנוצר מנסים למלא גורמי חברה אזרחית, אשר חסרים בסמכויות, ביכולות מודיעין ובמשאבים ולכן המענה שלהם חלקי ומבוזר וגורמים באיחוד האירופי מגבירים את פעולתם על-מנת לחשוף מהלכי השפעה אסטרטגיים על המערב. בנוסף, האיחוד, ששם את איום ה-FIMI במוקד, מנסה לגורם לפלטפורמות הדיגיטליות לציית לסטנדרט האירופאי במקום לזה האמריקאי, הן בשקיפות והן במדיניות ההסרה של תכנים לא אותנטיים וזדוניים.

ישראל הנתונה בשנים האחרונות וביתר שאת מאז ה-7 באוקטובר 2023 במתקפת קמפיינים של השפעה, אינה יכולה להרשות לעצמה להישאר על הקווים ועליה לפעול בנחישות בדחיפות מול איומים אלה.

1. בין שתי החלופות – זו האמריקאית וזו של האיחוד האירופאי – דומה שיש יתרונות ניכרים לאיחוד האירופי, שהשליך יהבו על השפעה זרה – FIMI – כאיום מרכזי, תוך שילוב יכולת AI מתקדמות לאיתור מהלכי השפעה זדוניים ללא פגיעה בחופש הביטוי.
2. חופש הביטוי הינו זכות חוקתית מוגנת גם באיחוד האירופי, אולם שם מבינים כי האתגר החיצוני מאיים על היכולת לממש באופן אמיתי את חופש הביטוי. במובן זה, המשגת האיום בידי האיחוד האירופי וסל כלי המדיניות שפיתח מספקים לישראל מודל לפיתוח תפיסה ויכולות להתמודד עם הסיכונים הגוברים.

3. לחברה האזרחית יתרון בהתמודדות עם אתגר ההשפעה וההתערבות הזרה, הואיל והתמודדות עימו מחייבת נגיעה בשיח הפנימי המהדהד מסרים חיצוניים. ולכן ראוי לחזק יכולות שהתפתחו בשנים האחרונות, להדק תאום ושיתופי פעולה וליצור קשרים עם גורמים רלוונטיים במדינות המערב.

עורכי הסדרה: ענת קורץ ואלדד שביט